

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут мистецтв

Кафедра академічного та естрадного вокалу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов

« 31 01 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДИРИГУВАННЯ**

Галузь знань 0202 «Мистецтво»
Напрямок підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво»
Професійного спрямування Сольний спів
освітнього рівня першого (бакалаврського)

Київ – 2019 р.

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	РЗ.6.9/19
	
(підпис)	(прізвище, ініціали)
«	» 20 19 р.

Розробники: Савченко Юлія Олександрівна, викладач кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка; Макаренко Лідія Петрівна, доцент кафедри академічного та естрадного вокалу;

Викладачі кафедри академічного та естрадного вокалу: Заверуха Олена Леонідівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри; Макаренко Лідія Петрівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри; Чернета Тетяна Олександрівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри; Миронюк Тарас Васильович, старший викладач кафедри; Макарова Тетяна Олексіївна, старший викладач кафедри; Юдін Андрій Андрійович, викладач кафедри; Савченко Юлія Олександрівна, викладач кафедри.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу
Протокол від 09.01. 2019 року № 13

Завідувач кафедри Мерещко (Ю.В. Мерещко)

Робочу програму перевірено

_____. _____. 2019 р.

Заступник директора Таранник (А.О. Таранник)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання		
	денна	заочна	
Вид дисципліни	<i>вибіркова</i>		-
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>		-
Загальний обсяг кредитів/ годин	<i>4/120</i>		-
Курс	<i>4</i>		-
Семестр	<i>7</i>	<i>8</i>	-
Кількість змістових модулів за розподілом:	<i>1</i>	<i>1</i>	-
Обсяг кредитів	<i>1</i>	<i>1</i>	-
Обсяг годин, у тому числі:	<i>30</i>	<i>30</i>	-
Аудиторні	<i>16</i>	<i>10</i>	-
Модульний контроль	<i>1</i>	<i>2</i>	-
Семестровий контроль	<i>10</i>	-	-
Самостійна робота	<i>3</i>	<i>18</i>	-
Форма семестрового контролю	<i>екзамен</i>	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є розвиток музично-естетичного інтелекту, формування умінь і навичок роботи з вокально-ансамблевою партитурою, вивчення специфіки управління з вокальним ансамблем, підготовка студентів до концертно-творчої діяльності.

Курс диригування охоплює широке коло видів музичної діяльності, зокрема: аналіз вокального твору; інструментальне і вокально-інтонаційне вивчення нотного матеріалу; диригентське засвоєння ансамблевої партитури; створення чіткої виконавської концепції; моделювання вокально-ансамблевого виконання через втілення різних стилів та жанрів; методика управління творчим колективом, зокрема вокальним ансамблем. Основним аспектом курсу «Диригування» є осмислене формування виразної мимічно-мануальної диригентської техніки під час вивчення і виконання творів, як найважливішого засобу комунікації із колективом і слухачем.

Дана дисципліна включає вивчення сучасних і класичних творів, як вітчизняної так і зарубіжної музичної культури, також передбачає обов'язкове засвоєння дитячого репертуару; для 4 курсу передбачається вивчення репертуару за 7-8 клас дитячої музичної школи або школи мистецтв.

Завдання навчальної дисципліни:

- пробудити інтерес до українського та зарубіжного вокально-ансамблевого мистецтва;
- ознайомити з різноманітними формами та жанрами вокально-ансамблевої музики (духовні твори, народнопісенна творчість, пісні для дітей та ін.);
- виховати особистісні якості майбутнього керівника вокального ансамблю: виконавську волю, почуття відповідальності, творчу ініціативу, емоційність та артистизм;
- оволодіти мануальною технікою та диригентсько-виконавськими вміннями необхідними для проведення практичної роботи з вокальним ансамблем.
- засвоїти музично-теоретичні терміни і поняття, які необхідні під час роботи з партитурою;
- сприяти розвитку музичних здібностей (слух, пам'ять, відчуття ладу, ритму та ін.);
- сформувати навички самостійної роботи над твором (спів партій, акордів, виконання вокальної партитури на фортепіано, здійснення усного та письмового аналізу нотного тексту);
- ознайомити з організаційними та методичними основами роботи з вокальним ансамблем.

3. Результати навчання за дисципліною:

- сформувати ціннісно-орієнтаційну позицію щодо розуміння значення вокально-ансамблевого музикування для вітчизняного та світового музичного мистецтва;
- удосконалити навички мануальної техніки та здатність до творчої інтерпретації вокально-ансамблевих творів;
- навчитися під час диригування продуктивно працювати у команді, проявляти толерантність та повагу до учасників колективу;
- мати здатність до ефективного використання інформаційних технологій та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань, які стосуються вивчення курсу;
- використати аналітичну активність і творчий підхід під час дослідження вокально-ансамблевого музикування;
- вміти аналізувати різноманітні форми та жанри вокально-ансамблевої музики;
- знати низку вокально-ансамблевих творів;
- засвоїти музично-теоретичні терміни і поняття, які необхідні під час роботи з творчим колективом, а саме: вокальним ансамблем;
- удосконалити диригентсько-виконавські навички та вміння читання нотного тексту з аркуша;
- оволодіти методикою роботи з творчим колективом (дитячим вокальним ансамблем).

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт								
	Усього	Аудиторні							Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Модульний контроль	Семестровий контроль.	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Удосконалення техніки диригування, формування необхідних вмінь для майбутнього фахівця									
Тема 1. Повторення техніки диригування в різних розмірах. Диригування на «раз» у швидких темпах. Удосконалення прийомів алеаторики.	10	-	-	6	-		-	-	1
Тема 2. Удосконалення навичок роботи над піснями шкільного репертуару, вивчення 2-3 творів для 7-го класу. Методика репетиційної роботи.	10	-	-	6	-		-	-	1
Тема 3. Аналіз вокального твору: музично-теоретичний, вокально-виконавський. Визначення шляхів роботи над технічними труднощами творів вокально-ансамблевої практики.	10	-	-	4	1		-	-	1
Екзамен	-	-	-	-	-		-	-	-
Разом	30	-	-	16	1		-	-	3
Змістовий модуль 2. Аналіз хорового твору та його інтерпретація. Робота над виразністю диригентського жесту									
Тема 1. Художнє виконання 2 творів (з супроводом чи a cappella). Вивчення 2-3 твори з шкільної програми за 8 клас.	9	-	-	3	-		-	-	6
Тема 2. Удосконалення навичок практичної роботи з хором, підготовка до практичної діяльності. Вокально-виконавський аналіз творів, репетиційна робота з ансамблем.	10	-	-	3	1		-	-	6
Тема 3. Відпрацювання чіткості жесту в творах дуже швидкого темпу. Використання знань з гармонії, аналізу музичних форм, сольфеджіо, музичної літератури, української народної творчості в роботі над розгорнутим аналізом вокальної партитури.	11	-	-	4	1		-	-	6
Разом	30	-	-	10	2		-	-	18
Усього	60	-	-	26	3		-	-	21

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Удосконалення техніки диригування, формування необхідних вмінь для майбутнього фахівця

Тема 1. Повторення техніки диригування в різних розмірах. Диригування на «раз» у швидких темпах. Удосконалення прийомів алеаторики.

Удосконалення техніки диригування, диригування на «раз» у розмірах 2/4, 3/4, 3/8 у швидких темпах. Прийоми диригування у змінному розмірі. Удосконалення прийомів алеаторики.

Тема 2. Удосконалення навичок роботи над піснями шкільного репертуару, вивчення 2-3 творів для 7-го класу. Методика репетиційної роботи.

Удосконалення навичок роботи над пісенним репертуаром. Вироблення навичок роботи над піснею шкільного репертуару та методикою репетиційної роботи. Художнє виконання вокального твору.

Тема 3. Аналіз вокального твору: музично-теоретичний, вокально-виконавський. Визначення шляхів роботи над технічними труднощами творів вокально-ансамблевої практики.

Опанування музичного матеріалу вокально-ансамблевої практики. Розвиток виконавських навичок та навичок самостійної роботи над пісенним репертуаром.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Аналіз хорового твору та його інтерпретація. Робота над виразністю диригентського жесту

Тема 1. Художнє виконання 2 творів (з супроводом чи a'cappella). Вивчення 2-3 твори з шкільної програми за 8 клас.

Удосконалення навичок роботи над пісенним репертуаром. Вироблення навичок роботи над піснею шкільного репертуару та методикою репетиційної роботи. Художнє виконання вокального твору дитячого репертуару.

Тема 2. Удосконалення навичок практичної роботи з ансамблем, підготовка до практичної діяльності.

Вокально-виконавський аналіз творів, репетиційна робота з ансамблем.

Тема 3. Відпрацювання чіткості жесту в творах дуже швидкого темпу.

Використання знань з гармонії, аналізу музичних форм, сольфеджіо, музичної літератури, української народної творчості в роботі над розгорнутим аналізом вокальної партитури.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	-	-	-	-	-
Відвідування семінарських занять	-	-	-	-	-
Відвідування практичних занять	1	16	16	10	10
Робота на семінарському занятті	-				
Робота на практичному занятті	10	16	160	10	100
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	-	-	-	-	-
Виконання завдань до самостійної роботи	5	3	15	18	90
Виконання модульної роботи	25	1	25	2	50
Виконання ІНДЗ	-	-	-	-	-
Разом			216	-	250
Максимальна кількість балів за поточний контроль			216	-	250
Розрахунок коефіцієнта у Модулі 1: екзамен 40 б, поточний контроль 60 б (коефіцієнт 3,6)			3,6		-

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
Модуль I. Змістовий модуль 1 (IV курс, VII семестр)			
1.	Опанування музичного матеріалу шкільного репертуару	1	5
2.	Теоретичний аналіз творів	1	5
3.	Відпрацювання прийомів плавного звуковедення	1	5
Разом за змістовим модулем 1		3	15
Змістовий модуль 2 (IV курс, VII семестр)			
1.	Опанування музичного матеріалу шкільного репертуару	1	5
2.	Робота над технічними труднощами твору	1	5
3.	Теоретичний аналіз творів	1	5
4.	Відпрацювання прийомів плавного звуковедення	1	5
5.	Опанування музичного матеріалу шкільного репертуару	1	5
6.	Вивчення пісні шкільного репертуару	1	5
7.	Робота над технічними труднощами твору	1	5
8.	Теоретичний аналіз творів	1	5
9.	Теоретичний аналіз творів	1	5
10.	Відпрацювання прийомів плавного звуковедення	1	5
11.	Опанування музичного матеріалу шкільного репертуару	1	5
12.	Відпрацювання прийомів плавного звуковедення	1	5
13.	Відпрацювання чіткості жесту в творах дуже швидкого темпу	1	5
14.	Теоретичний аналіз творів	1	5
15.	Відпрацювання прийомів плавного звуковедення	1	5
16.	Теоретичний аналіз творів	1	5
17.	Теоретичний аналіз творів	1	5
18.	Відпрацювання прийомів плавного звуковедення	1	5
Разом за змістовим модулем 2		18	90
Усього		21	105

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

№	Критерії оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1. Удосконалення техніки диригування, формування необхідних вмінь для майбутнього фахівця		
1.	Демонстрування техніки диригування в різних розмірах.	5
2.	Диригування на «раз» у швидких темпах.	5
3.	Виконання на фортепіано 2 творів зі шкільного репертуару 7-го класу музичної школи. Методика репетиційної роботи.	5
4.	Музично-теоретичний аналіз вокального твору з супроводом: музично-теоретичний, вокально-виконавський у письмовому вигляді.	5
5.	Визначення шляхів роботи над вокально-виконавськими труднощами 1 вокально-ансамблевого твору з дитячого репертуару.	5
Максимальна кількість балів		25
Змістовий модуль 2. Аналіз хорового твору та його інтерпретація. Робота над виразністю диригентського жесту		
6.	Диригування хорового твору з супроводом.	5
7.	Диригування хорового твору а' cappella.	5
8.	Вокально-виконавський аналіз твору а' cappella.	5
9.	Виконання на фортепіано 1 твору зі шкільної програми за 8 клас.	5
10.	Визначення шляхів роботи над вокально-виконавськими труднощами 1 вокально-ансамблевого твору з дитячого репертуару.	5
Максимальна кількість балів		25
8.	Відпрацювання чіткості жесту в творах дуже швидкого темпу. Використання знань з гармонії, аналізу музичних форм, сольфеджіо, музичної літератури, української народної творчості в роботі над розгорнутим аналізом вокальної партитури.	5
12.	Засвідчення чистоти інтонування основної мелодії вокально-ансамблевого твору.	5
13.	Виконання на фортепіано пісні з репертуару 8-го класу музичної школи.	5
14.	Спів вокальних партій вокально-ансамблевого твору з дитячого репертуару.	5
15.	Прояв знань музичної термінології з курсу.	5
Максимальна кількість балів		25
Разом		75

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Екзамен – 7 семестр. Проводиться у формі прослуховування, що передбачає:

- диригування двох творів: а-sarpella та з супроводом напам'ять (різних за характером);
- спів голосів по горизонталі твору а-sarpella (по нотах);
- гра дитячої пісні з дитячого репертуару 7-8 класів ДШМ або ДМШ по нотах.

Екзамен виставляється за балами поточного контролю, які набрав студент впродовж семестру (60 б.) та результатів екзамену (40 б.).

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Не передбачено у зв'язку зі специфікою даної навчальної дисципліни.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Значення оцінки
30-40 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками. Студент відмінно диригує партитури двох творів: а-sarpella та з супроводом напам'ять (різних за характером); співає партії а-sarpella по горизонталі, враховуючи художньо-стильові особливості твору (по нотах). Грає на фортепіано дитячу пісню з дитячого репертуару 7-8 класів (по нотах).
19-29 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок. Студент диригує партитури двох творів: а-sarpella та з супроводом напам'ять; впевнено виконує вокальні партії, враховуючи художньо-стильові особливості твору, але припускається незначних огріхів (у передачі темпу, ритмічного малюнку, динаміки, штрихів). Співає хорові голоси по горизонталі (твору а-sarpella, по нотах), з деякими інтонаційними огріхами. Грає на фортепіано дитячу пісню зі шкільного репертуару дитячої музичної школи (по нотах) із незначними помилками.
9-18 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності. Студент задовільно диригує хорові партитури двох творів: а-sarpella та з супроводом напам'ять; не впевнено та не чисто співає партії, не враховуючи художньо-стильові особливості твору, припускається значної кількості технічних огріхів та помилок. Не впевнено, із грубими помилками грає на фортепіано дитячу пісню зі шкільного репертуару 7-8 класів (по нотах).

0-8 балів	Незадовільно – незадовільний рівень знань (умінь). Студент не диригує хорові партитури двох творів: а-sarrella та з супроводом напам'ять (різних за характером); не співає вокальні партії твору а-sarrella. Не грає на фортепіано по нотах дитячу пісню зі шкільного репертуару 7-8 класів ДМШ.
---------------------	---

6.6. Шкала відповідності оцінок.

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни «Диригування» IV курс
Разом: 60 год., практичні – 26 год., МКР – 3 год., самостійна робота – 21 год.

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		
Назва модуля	<i>Оволодіння навичками показу рухливих нюансів</i>			<i>Удосконалення диригентських навичок. Робота над виразністю диригентського жесту</i>		
Кількість балів за практичне заняття	176			110		
Навчальний модуль	1	2	3	1	2	3
Назва навчального модуля (практичні заняття) 11 балів	Повторення техніки диригування в різних розмірах. Диригування на «раз» у швидких темпах. Удосконалення прийомів алеаторики. (66 балів)	Удосконалення навичок роботи над піснями шкільного репертуару, вивчення 2-3 творів для 7-го класу. Методика репетиційної роботи. (66 балів)	Аналіз вокального твору: музично-теоретичний, вокально-виконавський. Визначення шляхів роботи над технічними труднощами творів вокально-ансамблевої практики. (44 бали)	Художнє виконання 2 творів (з супроводом чи a'cappella). Вивчення 2-3 твори з шкільної програми за 8 клас. (33 бали)	Удосконалення навичок практичної роботи з хором, підготовка до практичної діяльності. Вокально-виконавський аналіз творів, репетиційна робота з ансамблем. (33 бали)	Відпрацювання чіткості жесту в творах дуже швидкого темпу. Використання знань з гармонії, аналізу музичних форм, сольфеджіо, музичної літератури, української народної творчості в роботі над розгорнутим аналізом вокальної партитури. (44 бали)
Самостійна робота	(5 балів)	(5 балів)	(5 балів)	(30 балів)	(30 балів)	(30 балів)
Види поточного контролю			МК (Підбір розспівок до шкільного репертуару) (25 балів)	МК (Опанування прийомів роботи над пісню; визначення шляхів роботи над вокально-хоровими труднощами) (25 балів)		МК (Вивчення пісень шкільного та дитячого репертуару) (25 балів)
Підсумковий контроль	Разом 216 балів. Екзамен (коефіцієнт 3,6)			Разом 250 балів		

8. Рекомендовані джерела

Основні (базові)

1. Авдієвський А. Т. Співає Український народний хор імені Г. Верьовки / Автор-упоряд. А. Т. Авдієвський; упоряд. М. І. Пилипчак. – К. : Муз. Україна, 2005. – 275 с.
http://scores.at.ua/load/vokalnaja/khorovaja/sbornik_pesen_poet_ukrainskij_narodnyj_khor_imeni_g_verevki_pesni_narodov_mira/16-1-0-667
2. Кондратова, Л. Г. Музичне мистецтво : підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. Г. Кондратова. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 176 с. <http://pidruchnyk.com.ua/164-muzichne-mistectvo-kondratova-5-klas.html>
3. Кондратова, Л. Г. Музичне мистецтво : підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. Г. Кондратова. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 216 с. <http://pidruchnyk.com.ua/563-muzyka-6klas-kondratova.html>
4. Масол, Л. М. Музичне мистецтво : підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. М. Масол, Л. С. Аристова. – Харків : Сиція, 2013. – 160 с. : іл. http://www.sicia.com.ua/index.php?mbnGalleryViewerU.swf?zoomifySlidesXMLPath=books/class5_2507/index.xml&page=1320
5. Музичне мистецтво : підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Масол Л. М., Аристова Л. С. – Харків : Сиція, 2014. — 160 с. http://www.sicia.com.ua/index.php?page=2603&content_page=0
6. Світайло С. В. Методика роботи з дитячим хором колективом : навч.-метод. посібник для студ. вищих навч. закладів III–IV рівня акредитації. / Світайло С. В. – К. : Унів. коледж Київського ун-ту ім. Бориса Грінченка, 2016. – 140 с. <http://elibrary.kubg.edu.ua/14757/>
7. Стефіна Н. В. Хрестоматія з хорового диригування. Випуск II. Частина 1 Навч.-метод. посібник для студентів ВНЗ. / Н. В. Стефіна – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2013. – 270 с. <http://www.twirpx.com/file/2319254/>
8. Стефіна Н. В. Хрестоматія з хорового диригування. Випуск II. Частина 1 Навч.-метод. посібник для студентів ВНЗ. / Н. В. Стефіна – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – 152 с. <http://www.twirpx.com/file/2319270/>
9. Стефіна Н. В. Хрестоматія з хорового диригування. Випуск II. Частина 1 Навч.-метод. посібник для студентів ВНЗ. / Н. В. Стефіна – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – 161 с. <http://www.twirpx.com/file/2319271/>
10. Стефіна Н. В. Хрестоматія з хорового диригування. Випуск II. Частина 1 Навч.-метод. посібник для студентів ВНЗ. / Н. В. Стефіна – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – 229 с. <http://www.twirpx.com/file/2319256/>
11. Стефіна Н. В. Хрестоматія з хорового диригування. Випуск II. Частина 1 Навч.-метод. посібник для студентів ВНЗ. / Н. В. Стефіна – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – 286 с. <http://www.twirpx.com/file/2319272/>

Допоміжні

1. Бенч-Шокало О. Український хоровий спів. Актуалізація звичаєвої традиції: навчальний посібник / О. Бенч-Шокало. – К. : Український світ, 2002. – 440 с.
2. Бурбан М.І. Хорове виконавство України. Довідник / М. І. Бурбан. – Дрогобич : Вимір, 2004. – 260 с.
3. Григор'єва В. В. Хорове диригування : метод. рек. до самот. роботи / Вікторія Григор'єва ; Бердян. держ. пед. ун-т, Ін-т психол.-пед. освіти та мистецт., Каф. муз. виховання. - Бердянськ : Ткачук О. В., 2012. – 119 с.
4. Джурко В. Л.. Хорове диригування : навчальний посібник / Київський університет імені Бориса Грінченка, Інститут мистецтв ; Упоряд. В. Л. Джурко, Т. О. Макарова, І. С. Чернявська ; Київський університет імені Бориса Грінченка. – К. : Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 139 с.
5. Карпенко Є. В. . Хорове аранжування : Навчально-методичний посібник для студентів музичних факультетів вищих навчальних закладів / Є. В. Карпенко, Н. В. Карпенко. - Суми : Мрія, 2007. – 220 с.
6. Карпенко Є. В., Карпенко Н. В.. Хорове аранжування : Навчально-методичний посібник для студентів музичних факультетів вищих навчальних закладів / Є. В. Карпенко, Н. В. Карпенко. - Суми : Мрія, 2007. – 220 с.
7. Костенко Л. В. . Методика викладання хорового диригування : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. В. Костенко, Л. Ю. Шумська ; Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. - Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2012. – 99 с.
8. Плішка А. В. Різдвіні колядки : навчальний посібник / Чернівецький нац. університет імені Юрія Федьковича ; укл. А. В. Плішка. – Чернівці : Чернівецький нац. університет, 2010. – 52 с.
9. Плішка А. В. Хорова музика : хрестоматія з диригування: навчальний посібник до курсу «Хорове диригування». Вип. 3 / укл. А. В. Плішка. – Чернівці : Рута, 2008. – 45 с.
10. Плішка А. В. Хорова музика: хрестоматія з диригування : Навчальний посібник до курсу «Хорове диригування». Вип. 2-й / укл. А. В. Плішка. – Чернівці : Рута, 2007. – 44 с.
11. Плішка А. В. Хорова музика: хрестоматія з диригування: навчальний посібник до курсу «Хорове диригування» / Укл. А. В. Плішка. – Чернівці : Рута, 2005. – 48 с.
12. Потапчук Т.В. Формування морально-духовних цінностей старшокласників у хоровому колективі : монографія / Т. В. Потапчук ; Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2013. – 175 с.
13. Смирнова Т. Вища диригентська хорова освіта в Україні: минуле та сучасність / Т. Смирнова. –Харків: Константа, 2002. – 256 с.

14. Шегда Л. В. Українська пісенно-хорова музика для дітей (на матеріалі творчості Л. Дичко і Б. Фільц) : [монографія] / Лідія Шегда. – Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2012. – 205 с.

15. Шумська Л.Ю. Хорове диригування : навчальний посібник / Л. Ю. Шумська ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Ніжинський держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. - Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2011. – 143 с.